

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 20/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 28. januára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť M. S. a Ing. M. Š., zastúpených advokátkou JUDr. Adrianou Krpčiarovou, Advokátska kancelária, M. Bela 2, Lučenec, pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy obce Cinobaňa konaných 15. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. a Ing. M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2014 doručená sťažnosť M. S. (ďalej len „sťažovateľka 1“) a Ing. M. Š. (ďalej len „sťažovateľka 2“, spolu len „sťažovateľky“), kandidátok na poslancov do Obecného zastupiteľstva v obci Cinobaňa, pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy obce Cinobaňa konaných 15. novembra 2014.

2. Podstatou volebnej sťažnosti je námietka sťažovateľiek, že výsledok volieb do obecného zastupiteľstva bol vyhlásený bez vykonania kontrolného prepočtu hlasovacích lístkov v rámci volebnej komisie. Sťažovateľky v tejto súvislosti vo svojej sťažnosti

poukazujú výlučne na to, že „*Sčítanie hlasov pre jednotlivých poslancov prebiehalo vo dvojiciach, pričom po sčítaní nedošlo k výmene hlasovacích lístkov medzi dvojicami, za účelom kontroly.*“

3. Podľa priloženej kópie zápisnice okrskovej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva sťažovateľka 1 ako kandidátka na poslankyňu do obecného zastupiteľstva získala vo voľbách 283 hlasov (28,16 % všetkých hlasov) a sťažovateľka 2 získala vo voľbách 307 hlasov (30,55 % všetkých hlasov).

4. Z obsahu volebnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky namietajú, že v procese sčítavania hlasov vo voľbách do miestnej samosprávy došlo k porušeniu ich „*základného ústavného práva a slobody*“, konkrétne podľa čl. 30 ods. 3, 4, čl. 31, čl. 32 a čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „*ústava*“), ako aj k porušeniu § 37 ods. 3, § 39 ods. 2, § 40, § 41 ods. 1 a § 42 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon o voľbách*“).

5. Podľa sťažovateľiek porušovateľmi ich základných práv a zákonnosti napadnutých volieb „*sú zvolení kandidáti za poslancov obecného zastupiteľstva v obci Cinobaňa 1/ Z. H., 2/ M. K., 3/ D. B., 4/ D. K., 5/ M. G., 6/ Ing. A. H., 7/ I. P., 8/ J. A., 9/ O. K.*“, avšak podľa presvedčenia sťažovateľiek pri predmetnom porušení ich základných práv „*bola účastná aj Obvodná volebná komisia (kód 607) v spojení s miestnou volebnou komisiou v obci Cinobaňa (kód 511315) vo volebnom obvode č. 1, v zložení predseda volebnej komisie I. D., členovia volebnej komisie P. K., I. B., M. K., M. G., D. H., G. P., K. A., zapisovateľka volebnej komisie S. O.*“, pretože uvedené volebné komisie boli oprávnené a povinné „*dohliadať v konkrétnej obci, resp. volebnom okrsku na priebeh volieb, sčítanie hlasovacích lístkov, ich následnú kontrolu prepočítaním, ako aj zapísanie a potvrdenie správnosti údajov uvedených v zápisnici o výsledku hlasovania v danom volebnom okrsku*“.

6. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že „*konaním, ktorým došlo k porušeniu základných práv*“ sťažovateľiek, „*je schválenie a podpísanie zápisnice okrskovej volebnej komisie (č. 1) v obci Cinobaňa dňa 15.11.2014, v ktorej boli uvedené počty platných hlasov pre jednotlivých kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva aj napriek*

pravdepodobnému nesúladu fyzicky skutočne zisteného počtu získaných hlasov (hlasovacích lístkov) a následným zápisom konkrétneho počtu hlasov do zápisnice, bez vykonania kontrolného prepočtu hlasovacích lístkov v rámci volebnej komisie, na základe ktorého bolo stanovené poradie zvolených kandidátov na post poslancov obecného zastupiteľstva. Sčítanie hlasov pre jednotlivých poslancov prebiehalo vo dvojiciach, pričom po sčítaní nedošlo k výmene hlasovacích lístkov medzi dvojicami, za účelom kontroly“.

Sťažovateľky svoje uvedené tvrdenie opierajú „o čestné prehlásenie pozorovateľa Ing. M. S., ktorý bol priamo prítomný vo volebnej miestnosti volebného okrsku č. 1 v obci Cinobaňa, v čase od 19:50 do ukončenia samotných volieb, pri čom bol prítomný aj pri sčítavaní a zapisovaní výsledkov volieb“. Menovaný pozorovateľ potvrdil, že „pri sčítavaní hlasovacích lístkov nedošlo k ich kontrolnému prepočítaniu zo strany okrskovej volebnej komisie, pri čom týmto nedodržaním postupu mohlo dôjsť k nesprávnemu zapísaniu zistených získaných hlasov jednotlivých kandidátov na post poslancov obecného zastupiteľstva do zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 1 v obci Cinobaňa, pri čom sa uvedený výsledok následne premietol do zápisnice miestnej volebnej komisie vypracovanej a podpísanej A. P. (zapisovateľkou MVK) dňa 16.11.2014 o 0:14 hod. v Cinobani“.

Uvedeným postupom zo strany volebnej komisie došlo podľa názoru sťažovateľiek „k vážnemu porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy v obci Cinobaňa(...), kedy podľa zapísaných výsledkov došlo k vydaniu osvedčenia o zvolení poslanca obecného zastupiteľstva aj osobám, resp. kandidátom, ktorý pravdepodobne nezískali taký počet hlasov, aký bol potrebný na ich zvolenie zákonným spôsobom“.

7. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sa sťažovateľky domáhajú toho, aby ústavný súd „vyžiadal všetky doklady a správy týkajúce sa predmetných volieb v obci Cinobaňa od príslušných orgánov a nariadil opätovne prepočítať hlasy odovzdané jednotlivým kandidátom na poslancov“, a napokon navrhujú, aby ústavný súd vo veci samej takto rozhodol:

„1. Ústavný súd SR(...) voľby do orgánov samosprávy obce Cinobaňa konaných dňa 15.11.2014, ktorých výsledok je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní z 16.11.2014, vyhlasuje za neplatné.

2. Ústavný súd SR zrušuje výsledok volieb do orgánov samosprávy obce Cinobaňa konaných dňa 15.11.2014, ktorých výsledok je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní z 16.11.2014.“

II.

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) preskúmal, či spĺňa všeobecné a osobitné náležitosti návrhu podľa § 20 ods. 1 a 2, § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 tohto zákona. Po posúdení uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že volebná sťažnosť je zjavne neopodstatnená z nasledujúcich dôvodov:

9. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Realizuje sa nimi kľúčový princíp slobodného demokratického štátu, princíp vlády na čas. Voľby sa vyznačujú tým, že sú jedinečnou udalosťou, ktorej predchádza istá spoločenská mobilizácia celoštátna, aj lokálna. Sú podstatou demokracie a legitimacy, majú svoj rytmus či trajektóriu, ktoré súvisia so zákonom ustanovenými volebnými procedúrami a s politickým životom. Z týchto dôvodov je možné súdne zasahovať do výsledku volieb len zo závažných dôvodov.

10. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa teda uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie zákona o voľbách vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb

alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

11. Volebné vady sa v danom štádiu volebného procesu neposudzujú podľa zásad súdnicstva správneho, ale podľa zásad súdnicstva volebného. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak volebná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnicstva je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb. Zmyslom rozhodovania ústavného súdu o volebných sťažnostiach nie je sankcionovanie kandidáta, ktorý porušil zákon alebo v prospech ktorého bol porušený zákon, ale posúdenie, či volebné vady mohli ovplyvniť výsledok volieb [porov. časť II, bod 4 Report on the cancellation of election results adopted by the Council for Democratic Elections, dostupné na internete: [http://www.venice.coe.int/docs/2009/CDL-AD\(2009\)054-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2009/CDL-AD(2009)054-e.pdf)]. Z toho však vyplýva, že je nutné posúdiť nielen volebné vady spôsobené priamo kandidátmi, ale vziať do úvahy aj volebné vady spôsobené inými aktérmi (ochrana objektívneho volebného a ústavného práva), čo je namietané v predmetnej veci.

12. Voľby môžu byť v zmysle judikatúry (PL. ÚS 98/07) ústavného súdu (a tiež podľa teórie ústavného práva) spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

13. S ohľadom na uvedené možno zhrnúť, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti: 1. protizákonnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb, 2. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a 3. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07).

14. Sťažovateľky namietajú, že pri voľbách do miestneho zastupiteľstva obce Cinobaňa dňa 15. novembra 2014 došlo „pravdepodobne“ k volebnej chybe pri sčítavaní volebných hlasov v podstate z toho dôvodu, že „*pri sčítavaní hlasovacích lístkov nedošlo k ich kontrolnému prepočítaniu zo strany okrskovej volebnej komisie*“, pričom k porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy v obci Cinobaňa malo dôjsť tým, že „*došlo k vydaniu osvedčenia o zvolení poslanca obecného zastupiteľstva aj osobám, resp. kandidátom, ktorý pravdepodobne nezískali taký počet hlasov, aký bol potrebný na ich zvolenie zákonným spôsobom*“.

15. Pokiaľ zo strany okrskovej volebnej komisie „*pri sčítavaní hlasovacích lístkov nedošlo k ich kontrolnému prepočítaniu*“, podľa sťažovateľiek došlo k porušeniu § 37 ods. 3, § 39 ods. 2, § 40, § 41 ods. 1 a § 42 zákona o voľbách.

Podľa § 37 ods. 3 zákona o voľbách „*Po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.*“.

Podľa § 39 ods. 2 zákona o voľbách „*V zápisnici okrskovej volebnej komisie o hlasovaní sa uvedie*

- a) začiatok a ukončenie hlasovania, prípadne jeho prerušenia,
- b) celkový počet osôb vo volebnom okrsku zapísaných do zoznamu voličov,
- c) počet voličov, ktorým boli vydané obálky,
- d) počet odovzdaných obálok,
- e) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov do obecného (mestského) zastupiteľstva,
- f) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu obce (primátora),
- g) prehľad uznesení, ktoré prijala, a ich stručné odôvodnenie.“.

Podľa § 40 ods. 1 zákona o voľbách „Po sčítaní hlasov Po sčítaní hlasov a podpísaní zápisnice o hlasovaní ohlásí predseda okrskovej volebnej komisie výsledok hlasovania a jeden rovnopis zápisnice zašle bezodkladne miestnej volebnej komisii a vyčká na jej pokyn na ukončenie činnosti.

Okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy (ods. 2)“.

Podľa § 41 ods. 1 zákona o voľbách „Miestna volebná komisia sčíta hlasy a zistí celkové výsledky hlasovania v obci na podklade zápisníc o hlasovaní zaslaných okrskovými volebnými komisiami. Ak vzniknú pochybnosti, má právo vyžiadať od okrskových volebných komisií hlasovacie lístky a ostatné volebné spisy, prípadne vysvetlivky a iné informácie.“.

Podľa § 42 ods. 1 zákona o voľbách „Miestna volebná komisia vyhotoví dvojmo zápisnicu o výsledku volieb osobitne pre každý volebný obvod. Zápisnicu podpíše predseda a ostatní členovia komisie a zapisovateľ komisie. Dôvody odmietnutia podpisu sa poznamenajú.“.

Podľa § 42 ods. 2 zákona o voľbách „V zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode sa uvedie

a) počet volebných okrskov a počet okrskových volebných komisií, ktoré zaslali výsledok hlasovania,

b) počet osôb zapísaných v zoznamoch voličov,

c) počet voličov, ktorým boli vydané obálky,

d) počet odovzdaných obálok,

e) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva,

f) mená a priezviská kandidátov, ktorí boli zvolení do obecného (mestského) zastupiteľstva, názov politickej strany, ktorá ich navrhla, alebo údaj o tom, že sú nezávislými kandidátmi,

g) mená a priezviská náhradníkov, názov politickej strany alebo údaj o tom, že sú nezávislými kandidátmi,

h) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľbu starostu obce (primátora),

i) prehľad uznesení, ktoré prijala, a ich stručné odôvodnenie.“.

16. Ústavný súd na tomto mieste dopĺňa, že o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

17. Vychádzajúc z trojbodového testu (bod 13), musí ústavný súd posúdiť, či v okolnostiach danej veci vôbec došlo k protiprávnosti. Ústavný súd na tomto mieste odpovedá záporne. Z citovaných ustanovení zákona o voľbách (bod 15) vyplýva, že označené ustanovenia zákona o voľbách, ale ani iné ustanovenia tohto zákona explicitne neustanovujú povinnosť okrskovej volebnej komisii, aby pri sčítavaní hlasovacích lístkov došlo k ich kontrolnému prepočítaniu. Z toho dôvodu v danej veci ani nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkami označených ustanovení zákona o voľbách a následne k porušeniu čl. 30 ods. 4 ústavy, podľa ktorého občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Ostatné označené články ústavy v danom prípade *prima facie* nemohli byť porušené, pretože vyjadrujú ústavné princípy (čl. 30 ods. 3) a ústavno-procesné postupy vo volebných sťažnostiach (napr. čl. 129 ods. 2), resp. vôbec nie je odôvodnené, ako malo dôjsť k porušeniu týchto článkov ústavy (čl. 31 ústavy), lebo bezprostredne nesúvisia s komunálnymi voľbami (čl. 32 ústavy).

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že sťažovateľky okrem toho, že namietajú metodický postup pri sčítavaní hlasovacích lístkov, ktoré zákon o voľbách ani neustanovuje, vo svojej sťažnosti vôbec netvrdia, ale iba predpokladajú, že nesprávnou metodikou sčítavania hlasov „mohlo dôjsť“ k pochybeniu pri voľbách do orgánov územnej samosprávy

obce Cinobaňa. A na prípadné pochybenie okrskovej volebnej komisie už vonkoncom neoznačujú dôkazy. Podozrenia sťažovateľiek je potom založené iba na domnienke o nesprávnom výsledku volieb do miestneho zastupiteľstva obce Cinobaňa, preto ústavný súd, zohľadniac svoju judikatúru, konštatuje, že len nepodložené domnienky o nezákonnosti a neústavnosti volieb nepostačujú na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by boli vyhlásené voľby za neplatné, resp. by bol zrušený ich výsledok.

18. Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že sťažovateľkami uvedené skutočnosti nemajú taký charakter, aby predstavovali dostatočné dôvody na to, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne, aby vyhlásil voľby poslancov do miestneho zastupiteľstva obce Cinobaňa za neplatné alebo zrušil ich výsledok, čo je pri volebných sťažnostiach dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť (porov. PL. ÚS 73/07, PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 78/2011).

19. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2015